

Preek over Handelingen 2:1-11 (en Joel 3:1-5)

Gehouden in de jubileumdienst op Pinksterzondag, 9 juni 2019, in de Maranathakerk te Den Haag

Gemeente van de Geest,

Even een vraagje om van wal te steken: Wat verbindt het parfum Chanel N°5 en de Heilige Geest met elkaar? Nou, allebeide verspreiden een sfeer die mensen goed doet en verbindt. Allebeide zijn onwerkzaam als zij onder slot en grendel worden gehouden en van buiten bekeken alleen maar mooi om te zien.

Vandaag, met Pinksteren, vieren wij het feest van de Geest van God die niet in een kostbare glazen flacon wil blijven, maar zich vrijelijk onder de mensen wil verspreiden, ja, hen plotseling wil overvallen. Over deze Geest zullen wij vandaag spreken, van een Geest die vrij wil zijn, die wil werken waar en wanneer zij wil.

En wij vieren vandaag, met Pinksteren, het jubileum van de Maranathakerk, want ook 70 jaar geleden kon die Geest van God onmogelijk diep verscholen of weggestopt blijven. Nee, zij brak zich baan in de gedachte, dat Nederland en Duitsland, net nog gezworen vijanden, ja dat heel Europa zich met elkaar zou moeten verzoenen. Deze Geest brak zich baan in het verlangen, dat hier, op deze plek van Hitlers Atlantikwall, symbool voor oorlog, onrecht en verdeeldheid, een nieuw symbool zou moeten verrijzen: een christelijke kerk, een symbool voor vrede, recht en verbinding! Over deze Geest zullen wij vandaag spreken, ook al werd de Maranathakerk pas in juli 1949 officieel ingewijd. We willen van een Geest spreken die hier al 70 jaar lang in vrijheid werkt, mensen oplaadt, inspireert en nieuwe kracht geeft.

Het is namelijk een cliché, waar velen bij het woord “Pinksteren” aan denken, aan Amerikaanse Pinksterkerken, de ‘Pentacostals’ in de VS. Aan preken die de mensen van hun stoelen omhoog trekken en aan meeslepende opwekkingsliederen. Het is een cliché, dat je enkel daar de Geest van God voelt, alsof die sfeer van begeesting, alsof zulke levendige diensten, alsof zo’n vurig enthousiasme uitsluitend dé authentieke tekenen zouden zijn van de heilige Geest. Terwijl die Geest bij ons, in onze keurige, relatief gezien rustige, rationeel-intellectuele, sommige durven zelfs te beweren saaie diensten zagezegd opgebotteld, veilig ingepakt en goed verstopt zou zijn. Terwijl zij natuurlijk ook hier het “parfum van God” verspreidt, elke keer als iemand tot rust komt, zijn of haar vrede terugvindt, elke keer dat mensen op nieuwe wegen, op nieuwe gedachten worden gebracht of worden bevrijd uit doodlopende wegen, elke keer wanneer mensen met elkaar worden verzoend en tot hulp aan anderen, tot een positieve bijdrage aan buurt of samenleving of tot een steuntje in de rug voor deze planeet en Gods schepping worden geïnspireerd. En dat al 70 jaar lang!

Natuurlijk, de profeet Joel kondigde iets groots aan en in het verhaal dat wij hoorden, gebeurde het wellicht ietwat bruisender, vuriger. Zodat ook wij, zelfs als wij het verhaal maar lezen, nog iets van deze weldadige geur van de Geest kunnen ervaren. Tenslotte was het ook die dag, toen in Jeruzalem, feest. Alle vrienden van Jezus waren bij elkaar op een plek. Waarschijnlijk om Sjavoeot, het Joodse Wekenfeest, te vieren en om samen naar de oude teksten uit de woestijntijd van Israël te luisteren, toen Moses de twaalf stammen uit de slavernij heeft bevrijd. Samen wilden zij deze bevrijding gedenken, net zoals ook de wereld deze week D-Day, een belangrijke stap in de Europese bevrijding van het nazi-juk samen heeft herdacht. Ze wilden samen eraan terugdenken, hoe God zijn volk toen in Moses, in vuur- en wolkkolom dichtbij kwam en hoe hij hen na 50 dagen doelloos op de vlucht vanaf de berg Sinai de wetstafels heeft gegeven. Dat was een opluchting, zeg! Eindelijk was er iets van oriëntatie, ze wisten weer, welke kant zij op moesten.

En dit was natuurlijk exact hetgeen waar ook de vrienden van Jezus op hoopten. Ook zij liepen al 50 dagen doelloos in een ‘woestijn’ van hopeloosheid en rouw. Want hun rabbi, hun leraar, degene die hun licht was en die hen de weg wees, de kant die zij op moesten, hij was er niet meer, hij had hen verlaten en was naar zijn vader in de hemel gegaan.

En toen gebeurde het. Plotseling, ineens, de tijd was rijp, niemand was daarop voorbereid! Het leek net een overval waarmee niemand had gerekend. Een geluid net als een waterval, als een dreun, als een dichterbij komende storm, die boven de menigte losbarstte. Iedereen was verbijsterd, nietsvermoedend en niemand snapte wat met ze gebeurde. Heel het huis, heel het plein, ja heel de stad was vol klank!

En dan, iemand: “wat is dat daar, boven op hun hoofden? Het lijken wel tongen, het ziet eruit als vuur, wat daar op hun hoofden neerdaalt!” En ze voelden hoe hun eigen tongen loskwamen, dat zij zelf begonnen te

spreken, te praten, te klinken. Wat zeiden ze, wat riepen ze allemaal? Welke talen spreken ze toch? “Huh?”, roept iemand, „wat maf, zeg, ik kan alles verstaan!“ Het was net een groots muziekstuk, voor een heel groot orkest. Een ieder speelde of zong iets anders. En toch was het hetzelfde stuk, en toch ontstond een wonderbaarlijk mooi geheel. “Wat heb jij gehoord?” “Neem jij ook wat hiervan mee?” “Wij allen horen hen in onze eigen taal spreken over Gods grote daden.” Het was geweldig! Meeslepend-prachtig! Verbindend! Een ieder zong van vreugde, ze alle leken, van buiten bekeken, ook wel een beetje gek.

Maar hoe zou het ook anders? Zoals vroeger bij profeten en koningen van Israël was het “parfum van het leven”, deze adem van God weer vrijgekomen en had haar weldadige geur verspreid, had iedereen omhuld, besmet, geïnspireerd, veranderd. Een grote begeestering had zich baan gebroken, samen, kan ik me voorstellen, met her en der ook wel wat radeloosheid en verbijstering. Want wat is nóg allemaal mogelijk als die geest van God vrij haar werk doet wanneer en waar zij wil? Moet dit parfum niet weer de fles in? Is dat niet gevaarlijk?

Wij zijn nu, hier bij elkaar in de Maranathakerk, grofweg 2.000 jaar verder. Geheel ging die geest heel deze tijd nooit de fles weer in. Ook hier werkt zij, op haar eigen manier en bij iedereen ook weer anders, nu al 70 jaar. En ook hier begon dat meteen met een knal met grote uitstraling en symbolische lading. Daar waar een hele wijk door kwaadwillende Duitse bezetters met de grond gelijk werd gemaakt, arriveerde een bouwpakket van de Duitse bouwmeester Otto Bartning vanuit Zwitserland en midden in dit braakliggende Sperrgebied verrees deze kerk als teken van verzoening, als symbool van nieuw leven en voor een nieuwe tijd van Europese eenwording. Wat een geesteskracht gaat er altijd van uit, als het goede het kwade overwint, als na een tijd van pijn en geweld, van vernietiging, vernedering en vijandschap nieuwe hoop ontstaat en nieuw leven verrijst – ook 70 jaar later moet dat reden voor een feest, voor dankbaarheid zijn! Want 70 jaar lang vinden mensen hier waarnaar zij zoeken, worden mensen verlicht van lasten, ontstaat steeds weer verbinding en gemeenschap. Het werken van de Geest, het geuren van dit “parfum van God” gaat hier door. Omdat mensen hier de ruimte ervoor kunnen nemen en de tijd ervoor kunnen vinden. Omdat hier gepraat, gezongen, nagedacht en gediscussieerd wordt – over God, over Jezus die wij navolgen en over het leven van mensen met Jezus.

Dit laatste deden de vrienden van Jezus die dag ook. Ze vertelden over de grote daden van God waar zij getuige van werden doordat zij Jezus navolgden, terwijl zij zijn leven deelden. Alleen dat is al meer dan reden genoeg voor feest, dat Jezus door die Geest nu helemaal nieuw terugkomt in hun en in ons leven, tegen alle twijfelaars en hoonroepers in, die al opgelucht waren, dat die man nu nooit meer hun comfortabel leven zou verstoren, dat nu eindelijk weer alles in wel gebaande, ordelijke paden zou blijven: water blijft water, zieken genezen niet meer spontaan en doden, zoals deze Jezus, blijven dood. De Heilige Geest trekt lekker een lange neus tegenover al deze liefhebbers van orde, controle en macht. Net zoals deze kerk het in 1949 deed en nog steeds doet tegenover alle tegenstanders van vrede, verbinding en vrijheid.

Net nog doolden de vrienden doelloos rond in de woestijn van hun hopeloosheid en rouw, maar de Geest van God kwam en verspreidde haar weldadige geur van het leven. Dat veranderde álles! Pinksteren werd tot vertrekpunt, tot geboorteplek van een wereldwijde kerk, waar ook dit gebouw, waar ook wij deel van uitmaken. En waar naartoe gaan wij? Wat wil God van ons? Wat zal de Geest in ons geboren laten worden?

Ik moet aan een bekend Duits kerklied denken, dat ons de richting kan wijzen. Vertaald luidt het eerste couplet ervan: “Waar een mens vertrouwen geeft en niet alleen aan zichzelf denkt, daar landt een druppel van de regen die van woestijnen tuinen maakt. Ons vertrouwen in God, in anderen, in onszelf en in de toekomst houdt dit zoete “parfum van het leven” uit haar kostbare glazen flacon opdat zij overal mensen diep in hun hart en ziel kan raken. Opdat ook hun hart in brand kan vliegen zoals toen de tongen van de volgelingen. Opdat ook zij niet meer zonder deze weldadige geur willen leven.

Gemeente van de Geest! Ik begon deze overweging met de vraag “Wat verbindt het parfum Chanel N°5 en de Heilige Geest met elkaar?” Ik wil ook eindigen met een vraag en wel: Wat onderscheidt het parfum Chanel N°5 en de Heilige Geest van elkaar? Nou, de Heilige Geest kan niet geproduceerd worden. Zij is een kostbaar cadeau dat ons bezielt, dat herbouwt wat is vernield, dat mij en jou verandert, duurzaam en tot in de diepte van onze ziel. Laten wij bidden dat zij dit hier en elders blijft doen. Ook de komende 70 jaar.

Amen.